

De reus van Amsterdam

Van Tanya Commandeur verscheen eveneens
bij Ambo|Anthos *uitgevers*

De man die alles achterliet
Uit liefde, meneer Tuschinski
Rosa's oorlog

Meld je aan voor onze nieuwsbrief om op de hoogte te blijven van
de nieuwste boeken van Ambo|Anthos *uitgevers* via
www.amboanthos.nl/nieuwsbrief.

Tanya Commandeur

De reus van Amsterdam

Ambo|Anthos
Amsterdam

Geïnspireerd op een waargebeurd verhaal

ISBN 978 90 263 6152 4

© 2023 Tanya Commandeur

Omslagontwerp Studio Jan de Boer

Omslagillustratie © Agence Rol, Public domain,

via Wikimedia Commons

Foto auteur © Tess Westerhoff

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

‘Undoubtedly, philosophers are in the right when they tell us that nothing is great or little otherwise than by comparison.’

Jonathan Swift, auteur van *Gullivers reizen*

1

Het was alsof het voertuig uit een andere wereld kwam, en feitelijk was dat ook zo. Onze straat, met zijn verzakte stoepen, zwartgeblakerde muren en verrotte vensters, leek een ongepast decor voor dit wonder van moderniteit. De bestuurder moest verdwaald zijn, in het centrum een verkeerde zijweg hebben ingeslagen. Traag reed hij langs de aflopende nummers, een groeiende sliert straatjongens achter zich aan.

Ik keek toe vanaf de hoek van de straat, een zak briketten aan mijn voeten. Normaal zou ik zijn doorgelopen, me hebben aangesloten bij de jongens, die nu rond de stilstaande automobiel stonden en hem met hun ogen streelden. Maar iets hield me tegen.

De chauffeur, een heer in driedelig kostuum, een tijdschrift onder zijn arm en een bolhoed op zijn hoofd, stapte uit en stelde de jongens een vraag.

Ze lachten en wezen naar ons huis. De man knikte, sloot de deur en liep op onze voordeur af.

Nog voor hij kon aanbellen verscheen boven in het raam het bleke gezicht van Moe. ‘Meneer?’ Haar stem klonk argwanend.

De man nam zijn hoed af en hield het tijdschrift op. ‘Goedendag, bent u mevrouw Kramer?’ vroeg hij met een dik Duits accent. Hij zette zijn hoed weer op en streek bedachtzaam over zijn snor. ‘En is dit uw zoon?’

Nu zag ik pas dat het het exemplaar van *Het Leven* was waar ik in stond. Een halfjaar ervoor was ik door het geïllustreerde tijdschrift verkozen tot langste Nederlander: een luchtig nieuwtje tussen de sombere berichten uit de loopgraven. Ik schaamde me voor de foto waar de man nu zo geestdriftig op tikte: ik stond er schlemielig op, in mijn stijve zondagse pak, mijn armen slap langs mijn lichaam. De kleinste Nederlander, Leen Zwemmer, poseerde naast me. Hij had zijn wandelstokje recht in ons vloerkleed geplant en een kordate houding aangenomen, alsof niet ik, maar hij de grootste was. Met zijn zesenzestig centimeter reikte hij nauwelijks tot mijn knieën.

Toen het tijdschrift uitkwam, had Moe het aan de buurvrouwen laten zien: ‘Kijk nou, onze Appie, vlak naast een stukkie over de keizer van Oostenrijk!’

Pa was alleen opgetogen omdat ik er vijftientig gulden mee had verdiend. ‘Ben je toch nog ergens goed voor,’ was het enige wat hij had gezegd. Het prijsgeld had hij meteen in zijn beurs gestopt.

Moe keek de vreemde man zwijgend aan, alsof ze overwoog zich voor iemand anders uit te geven. ‘Ja,’ antwoordde ze toen aarzelend.

Hij zei iets wat ik niet verstond, Moe verdween uit het raam en een paar tellen later zwaaide de deur open.

De man stapte naar binnen met *Het Leven* onder zijn arm.

Ik hapte naar adem, verscholen achter de muur. Wat moest die vent van mij? Toen ik genoeg moed verzameld had, pakte ik de tas op en liep richting ons huis.

‘Lange Appie, d’r is bezoek voor jou!’ riep een van de straatjongens. ‘Een Duitser! Ze hebben je nodig. Als uitkijktoren!’

Hard gelach ging op.

Ik grijsde onbeholpen, ging door mijn knieën om aan het touwtje in de brievenbus te trekken. Met slappe benen liep ik de trap op.

Op het overloopje wachtte Moe me al handenwrijvend op. ‘Ach jongen, daar ben je dan. D’r is een man uit Berlijn voor je, ik weet

niet wat-ie wil. Ben je netjes?’ Ze streek zenuwachtig over mijn overhemd. ‘Beleefd groeten,’ fluisterde ze me toe terwijl ik de deur naar de keuken al opendeed.

Pa zat aan de tafel tegenover de bezoeker, die hem in alles leek te overtreffen. Waar zijn bij de boorden versleten overhemd, vermoeide ogen en eeltige handen zijn middelmatige werkersleven verrieden, deed de man, met zijn strak achterovergekamde haren, krulsnor, zakenpak en slobkousen me denken aan de frisgewassen filmhelden op de borden van de Ceintuur Bioscoop. Hij keek me met glanzende ogen aan en stond zo abrupt op, dat de kopjes op de tafel rinkelden. ‘U moet Albert Kramer zijn. Schmidt, aangenaam.’ Hij schudde mijn hand geestdriftig. Daarna viel hij even stil en bekeek me aandachtig, van kop tot teen. ‘*Grossartig*,’ mompelde hij. ‘Aangenaam,’ zei ik zacht, niet wetend wat te doen.

‘Ga zitten,’ zei vader, en hij klopte op het dikke tafelkleed.

Ik nam voorzichtig plaats op mijn stoel, die vertrouwd kraakte. De man ging ook weer zitten en bleef me gebiologeerd aankijken. ‘Hoe oud bent u, als ik vragen mag?’

‘Eenentwintig, meneer.’

‘Hebt u enig idee waarom ik helemaal uit *Deutschland* ben gekomen om u te bezoeken?’ Zijn Nederlands was verrassend goed, alleen de r’en bleven achter in zijn mond steken.

Ik schudde mijn hoofd. ‘Geen idee, meneer.’

‘Laat ik snel ter zake komen. Ik ben een agent van *Herr Heinemann* in *Berlin*.’ Hij haalde met een zwierig gebaar een kaartje uit zijn vestzak.

Ik staarde naar de zakelijke letters op het dikke, roomblanke papier: ‘*Heinemann Impresariat, Schluterstrasse 12 Berlin*’. Wat had dit te betekenen? Wat was een impresariaat? Voor ik om opheldering kon vragen, zette Moe koffie voor de man neer. Het viel me op dat de rand van het kopje was beschadigd, zoals eigenlijk alle stukken van haar servies, als het die naam al verdiende. Waarom was me dat nooit eerder opgevallen?

Het leek de man niet te hinderen of hij kon goed acteren. Hij lachte Moe toe. ‘Dank u, Frau Kramer, zeer attent.’

Moe nam blozend plaats naast Pa en legde haar handen in haar schoot.

De man richtte zich nu tot hen beiden. ‘Herr Heinemann doet thans zaken in Amerika, maar hij heeft mij laten weten dat hij uw zoon graag zou contracteren.’

We staarden hem aan alsof we vissen zagen vliegen, alleen de lekkende kraan was nu nog te horen.

‘Contracteren?’ vroeg Pa bars. ‘Waarvoor dan? Zelfs in het leger willen ze hem niet.’

Ik keek beschaamd voor me uit.

De man lachte. ‘Uw zoon is de langste man van Nederland! Hij zou een geweldige aanvulling zijn op de show die momenteel in Berlijn geprogrammeerd staat.’

Het zweet stond me plotseling in de handen.

Moe wreef over het tafelkleed. ‘Show? Wat voor show?’

‘Een show in een van de grootste theaters van Berlijn.’

‘Maar... wat moet-ie dan doen? Hij heb nog nooit op een podium gestaan.’

‘Ach, niet veel bijzonders, Frau Kramer. Hij hoeft slechts wat grappige dingen te doen. Dansen met een dwerg bijvoorbeeld. Het publiek zal het geweldig vinden.’

Pa keek hem stuurs aan. ‘Geen sprake van, mijn zoon is geen aap.’

Ik haalde opgelucht adem.

De man leek niet onder de indruk. Hij haalde traag twee sigaren uit zijn borstzak en bood Pa er een aan. ‘*Bitte, Herr Kramer.*’

Na enige aarzeling accepteerde Pa de bolknak, maar de argwaan verdween niet van zijn gezicht.

‘Staat u mij toe.’ De man haalde een zilverkleurige aansteker tevoorschijn en stak met weer een zwierige beweging beide sigaren aan. Hij nam een forse teug en blies de rook in cirkeltjes de lucht

in. ‘Uw zoon zal tweehonderdvijftig mark per maand kunnen verdienen én een gedeelte van de opbrengst van de honderdduizenden prentbriefkaarten die ik van hem in omloop ga brengen.’

De cirkeltjes draaiden nu om Pa’s hoofd. De sigaar bungelde verbluft aan de rand van zijn lip. ‘Wat zegt u?’

‘U hoort het goed: 250 mark per maand.’

Pa haalde de sigaar uit zijn mond en legde hem zonder na te denken op het kleed. Moe pakte hem er meteen weer vanaf en veegde de as haastig van tafel. De sigaar hield ze roerloos tussen duim en wijsvinger, alsof het een granaat was die op het punt stond te exploderen.

Mijn hoop was op haar gericht. Ik smeekte haar met mijn ogen me niet te laten gaan, me niet te laten ontvoeren.

‘Tweehonderdvijftig’, mompelde Pa. Hij staaarde mij aan alsof hij mij voor het eerst zag.

Mijn hartslag versnelde, mijn hoofd werd warm. Wat dacht Pa? Wilde hij me echt door deze man laten meenemen?

Pa was er altijd op gebrand geweest om zijn klasse te ontstijgen. Buiten droeg hij steevast een bolhoed, alsof hij geen mandenmaker was, maar een handelaar op weg naar de beurs aan het Damrak. Hij hechtte eraan dat ook wij ons bedienden van keurige woorden. Moe had hij wat dat betreft al opgegeven, maar Piet en ik kregen ervan langs als we thuis ook maar één woord plat Amsterdams lieten vallen. Geen ‘jatte’ maar ‘vingers’, geen ‘sjoege’ maar ‘verstand’, geen ‘spie’ maar ‘cent’. Scheldwoorden als ‘pleurislijer’ of ‘lamlul’ leverden ons een flinke oorvijg op.

Ik bestudeerde zijn gezicht, de fonkeling in zijn ogen. Zag hij het aanbod van meneer Schmidt als een vrijkaartje naar welstand en fortuin? Ik wilde zeggen dat ik dit niet wilde, dat ik het niet kon, maar de woorden bleven als droge deegballen in mijn keel haken.

Moe schudde haar hoofd. ‘Meneer, onze Appie is nooit buiten Amsterdam geweest. Hij ken wel Duits, maar hij heb nog nooit voor zichzelf gezorgd. En wat ik me afvraag: de oorlog is nog maar

net over. Hebben de mensen daar al centen over om naar een theater te gaan?’

‘Ach, jij ziet altijd alleen maar problemen,’ zei Pa korzelig.

De man schikte zijn stropdas, pakte zijn hoed van de tafel en stond op. ‘Ik begrijp dat u hierover moet praten.’

Ma gebaarde hulpeloos om zich heen. ‘Ik zou u graag een slaapplaats aanbieden, meneer, maar...’

‘Maakt u zich geen zorgen, Frau Kramer, ik overnacht in Hotel de l’Europe. Ik zal daar blijven tot zondag, om u tijd te geven om na te denken. Dan reis ik terug naar Berlijn, naar ik hoop met uw zoon aan mijn zijde.’

2

Niets in mijn leven had tot dan toe vooruitgewezen naar een toekomst in de schijnwerpers. Vanaf het begin leek ik eerder gedoemd tot mislukking, of in elk geval totale overbodigheid.

‘Alsof Moeder Aarde met me mee schreeuwde,’ lachte Moe altijd als ze op verjaardagen mijn geboorte in herinnering bracht. Ze doelde dan op het hevige onweer dat boven haar hoofd en dat van de vermoeide vroedvrouw uitbrak toen ik eindelijk, na uren en uren persen, verkeerd om ter wereld kwam. ‘Werkelijk waar,’ pochte ze tegen de visite terwijl ze hun koffie inschonk, ‘de hemel scheurde open. En ik d’r bij. Melk of suiker?’

Het liefst wilde ik haar op zulke momenten de mond snoeren of snel wegrengen, me voor altijd verstoppend op de lattenzolder. Uit schaamte om de ruimte die ik innam, zelfs al voor ik er echt was.

Maar als Pa er niet bij was om haar nors te onderbreken, meanderde haar verhaal almaar door, voerend langs mijn geboortegewicht (‘Zeventien pond! Jannie, ken je het je voorstellen? Alsof je bevat van een potvis!’), mijn groeipijnen die zo hevig waren dat ik ervan moest huilen (en zij ook), en het feit dat ik rond mijn eerste jaar al niet meer in de lade onder de bedstede paste. Moe vergat ook nooit te vermelden dat ze de feestelijkheden rond de inhuldiging van koningin Wilhelmina was misgelopen omdat ik met een jaar en drie maanden de kinderwagen allang ontgroeid was, maar nog

niet kon lopen. Terwijl Pa met Piet, mijn broer van toen vijf jaar oud, naar de Nieuwe Kerk was vertrokken om een glimp van de koninklijke stoet op te vangen, moest zij noodgedwongen thuisblijven met mij, haar lange loot, luisterend naar de doffe geluiden van kanonschoten en gejuich in de verte. 'Maar het is een lieve knul,' sloot ze altijd af, met een aai over mijn wang.

Op die momenten wilde ik dat ik kon verdwijnen, oplossen in het niets. Waarom vernederde ze me zo?

Veel later besepte ik dat ze het niet kwaad bedoelde, dat het voor haar een luchthartige manier was om haar zorgen te delen. Ze moet ervan wakker hebben gelegen, mijn arme moedertje. Want wat moest er ooit komen van mij, het kind dat als de bonenstaak uit het sprookje maar bleef groeien en groeien, tot ik de hemel boven de Pijp bijna kon aanraken. Waar zou het stoppen? Zou het ooit stoppen?

Zeven maanden oud was ik toen ik plotseling werd overvallen door hevige koorts. Het verhaal hoorde bij Moes vaste repertoire: 'Z'n wangen zo rood als granaatappels, z'n lijfie zo heet als een hoog opgestookte kolenkachel. Maar het ergste: hij kreunde aan één stuk door en was te zwak om te drinken. Echt, ik wist me geen raad.'

Toen de koorts was gezakt, begon het Grote Groeien. Hoe strak Moe me ook inbakerde, het was niet te stoppen: al snel lag ik ingeklemd tussen de wanden van de bedsteelade. Ik sliep een tijdje tussen Pa en Moe in, tot Pa het zat was en een bed voor me timmerde van 1 meter 90. Het paste ternauwernood op zolder.

Moe trok me regelmatig mee naar de dokter om te vragen of er echt niets te doen was aan mijn wildgroei. Maar die antwoordde steevast dat ik inderdaad erg lang en dun was voor mijn leeftijd en dat ze me maar flink veel spek moest geven.

Als kleuter voelde ik de mentale pijn van het groter zijn nog niet. Cijfers zeiden me niet veel. Ik stak vijf vingers op voor mijn leeftijd, maar wat was nou 1 meter 80?

De kinderen in de straat waren gewend aan mijn lengte. Ze

noemden me Lange Appie, vochten om een plekje op mijn rug, voor een ritje langs de huizen.

Wedstrijdjes stoeptikken en touwtrekken won ik met gemak, wat me een zeker aanzien gaf. Ik genoot van de gezichten van mijn vriendjes als ik vertelde dat ik de zoon van een reuzenkoning was. De gigantische koets die me op een dag zou komen afhalen beschreef ik zo minutieus, dat ik er zelf in begon te geloven. Een lakei, zo groot als ons huis en gekleed in een rood livrei met gouden knopen, zou mijn ouders hartelijk danken voor de eenvoudige opvoeding en mij aansporen in te stappen, zodat de koning niet lang meer op de hereniging met zijn zoon hoefde te wachten.

Niet dat ik echt weg wilde. Want al werd ik me er langzaam van bewust dat ik niet was zoals de andere kinderen, buitengesloten voelde ik me nooit. De straat was mijn wereld, en die wereld was altijd gevuld met vriendjes die met me wilden balletje trappen, katapult schieten of fikkie stoken. En viel er eens een traan, dan was er altijd Moe. Moe die steeds hoger moest reiken om me te omhelzen en een troostende kus op mijn voorhoofd te drukken. Moe die om de paar weken de markt in de Albert Cuypstraat afstruinde, op zoek naar passende kleren en schoeisel, afdingend op een versleten paar herenschoenen of een afgedragen kiel. Moe, die mijn honger steeds weer wist te stillen met borden vol pap en stapels roggebrood met spek.

Het einde van de onbezorgde jaren werd ingeluid op mijn zesde verjaardag, toen Moe mij meenam naar de dichtstbijzijnde jongensschool, waar Piet al jaren op zat. Vol verwachting was ik, maar huppelen mocht niet. 'Je moet je nu gedragen als een grote jongen.'

Vanuit de verte zagen we de juffrouw al voor de schooldeur staan, met de rug naar ons toe, omringd door andere moeders en jongens, die blijkbaar ook nieuw waren. Toen de moeders ons opmerkten, stopten ze met praten en staarden ze ons aan.

De vrolijke opwinding die ik tot dan toe had gevoeld maakte plaats voor een onrustig gevoel. Ik voelde aan mijn haar, had Moe het niet goed gekamd?

Toen we ons bij de groep voegden, en iedereen ons nog steeds zwijgend en met grote ogen opnam, kneepte Moe even bemoedigend in mijn hand.

De juf, die nog steeds met haar rug naar ons toe stond, had ons nog niet opgemerkt. Ze had een lijst in haar hand en las hardop de achternamen van de leerlingen op. 'Jacob Gerritsen, Bert Hofman, Klaas de Jong!' Bij elk bevestigend antwoord zette ze een vinkje achter de naam.

Toen ze mijn naam oplas deed mijn hart een sprongetje van opwinding.

'Aanwezig,' zei Moe luid maar rustig.

De juffrouw draaide zich om. 'Mooi! Welkom op school, Alb...'
Haar ogen flitsten heen en weer van Moe naar mij, de glimlach op haar lippen verflauwde. Toen boog ze zich naar Moe. 'Dit is vast een vergissing, mevrouw. De ambachtsschool bevindt zich...'

'Albert is zes jaar, mejuffrouw,' onderbrak Moe haar. Ze zette haar zuredruivenmond op. 'Hij is alleen een pietsie groter dan gemiddeld.'

De juffrouw kuchte. 'Juist. Ik zal het opnemen met de hoofdmeester.'

'Die heb ik vorige week al gesproken, juffrouw. Albert is officieel ingeschreven. Het is een lieve jongen, u zal geen last van hem hebben. Om twaalf uur haal ik hem weer af.'

Ze kneepte me nog een keer in mijn hand, draaide zich om en liep met vastberaden tred de straat uit.

Ik keek haar na en voelde een beangstigende leegte. Het liefst wilde ik haar achterna rennen, terug naar onze straat waar iedereen me kende. Piet kon me toch ook leren lezen en schrijven?

De andere kinderen, allemaal twee koppen kleiner dan ik, starden naar me alsof ik geen mens was, maar een aap in Artis. Sommigen tikten elkaar lachend aan. Schuilde er spot in hun ogen? Ze deden zo anders dan de buurtkinderen. Ik rilde, ondanks de warme septemberzon.

De juffrouw gaf me weinig hoop, ze keek nog even wantrouwend naar me op. Daarna zuchtte ze vermoeid en klapte in haar handen. ‘In de rij, kinderen, we gaan naar ons lokaal. Wees stil, want de andere klassen zijn al begonnen met de les.’

Ik sloot achteraan, om de starende blikken van mijn klasgenoten te ontwijken.

De schooldeur was te laag voor mij, maar gelukkig kon ik in de hal wel rechtop staan. Al mijn zintuigen stonden die dag wijd open, zodat ik me nu nog alle details herinner, van de grote zwart-wit geblokte tegels op de grond, het holle geluid van onze voetstappen, het geroezemoes achter de muren, de geur van boenwas, tot de met kinderjassen bedekte muren. Bovenal herinner ik me dat ik mijn pas moest inhouden om niet over de andere jongens te struikelen.

Ons lokaal was behangen met voorstellingen van zee- en veldslagen en een grote wereldkaart. Boven het schoolbord hing een kleine Jezus aan het kruis. Stoffig licht viel via de hoge ramen op de schoolbankjes, elk voorzien van inktpot en griffel.

‘Neem allen rustig plaats,’ riep de juffrouw. ‘Waar je gaat zitten is jouw lessenaar voor de rest van het jaar.’

Terwijl iedereen haastig een plek opzocht, bleef ik staan, starend naar de bankjes, die zo klein waren dat ik zeker wist dat ik er nooit in zou passen.

‘Ga jij maar achterin zitten, Albert,’ zei de juffrouw streng. ‘Dan belemmer je het zicht van de anderen niet.’

Ik liep naar achteren, gebogen, in een poging mezelf kleiner te maken.

In de tweepersoons schoolbank zat al een jongen: een roodharige die me door zijn ronde brillenglazen angstig aankeek.

Ik haalde diep adem en stak mijn linkerbeen in de smalle opening tussen bank en tafel. Toen ik de rest van mijn lichaam erbij trok, kreunde het meubel als een oude boot. Maar ik was er nog niet, want ik zat nog met mijn achterwerk op de rugleuning van de bank. Voorzichtig probeerde ik me te laten zakken, om mijn be-

nen helemaal onder de tafel te schuiven, tot voorbij de voetenplank. Mijn bovenbenen schuurden daarbij zo hard langs de onderkant van de lade, dat ik kermde van de pijn.

De schoolbank helde iets naar voren, waarop mijn buurjongen de tafel vastpakte als was het een stuk drijfhout op een woelige zee.

Ergens op de achtergrond hoorde ik de andere jongens ingehouden grinniken.

De juffrouw keek me met ijzige ogen aan terwijl ik zenuwachtig lachend pogingen deed om mijn benen er weer tussenuit te halen. Ze stevende op me af en bracht haar gezicht zo dicht bij het mijne, dat ik haar bedorven adem rook. ‘Luister jongen, wij houden hier niet van potsenmakers. Neem plaats, en wel meteen!’

In wilde paniek dwong ik mijn geschaafde benen opnieuw de nauwe ruimte in en zette daarbij zoveel kracht, dat het meubel nu echt voorover kantelde en de inktpot werd gelanceerd. Het glas spatte in honderden stukken uiteen en de inkt zocht een lange hoekige weg langs de tegels.

Ik sloot mijn eerste schoolochtend af op een stoel in de hoek van de klas. Gelukkig kon ik daar mijn benen wel kwijt.

‘Kan ik ook weer kleiner worden?’ vroeg ik die avond aan tafel.

‘Haha, kleiner worden?’ riep Piet. ‘Stomkop! Alleen oude mensen worden kleiner. Jij moet nog heel lang doorgroeien, tot je niet meer in dit huis past. En dan moet je eruit!’

‘Niet waar!’ riep ik machteloos en ik gaf hem een duw, zo hard dat hij van zijn stoel viel. Ik schrok van de aanblik van mijn grote broer, huilend op de grond. Waarom vergat ik steeds weer dat hij veel kleiner was dan ik?

Annie en Petronella zetten het op een brullen, waarop Pa me over de tafel heen een tik tegen mijn hoofd gaf. ‘Rotjong! Kijk wat je doet!’

Hij stond op en hielp Piet overeind.

Piet wees naar me. ‘Hij verpest altijd alles!’

Nu begon ook ik te huilen. Ik hoorde hoe ik klonk: niet als een kind, maar veel lager, als een grote man.

Vlak voor ik naar bed ging, wreef Moe mijn schaafwonden hoofdschuddend in met vaseline. Toen stopte ze me in en beloofde ze met de schoolmeester te praten over een passende werkplek in de klas. 'Maak je niet druk, Appie. God heb jou zo gemaakt, dus jij verdient ook een plekkie onder de zon, en minstens een goeie stoel.'

Lang nadat ze de kaars had uitgeblazen, lag ik nog wakker. De dag, vol starende ogen en wijzende vingers, wond zich als een draaikolk om me heen. Als het waar was dat God ook mij had geschapen, waarom was ik dan zo anders? Had Hij op een dag gewoon zin gehad om een reuzenkind te maken? Zoals Pa tussen alle kleine manden door ook weleens een heel grote maakte, met enorme handvaten, waar je een mud aardappelen in kon vervoeren of een bootvracht vis? Dat zou betekenen dat ik anders was, maar toch nuttig. Het stelde me een beetje gerust.

En toch was ik veel liever een gewone jongen die in een gewone schoolbank paste.

3

‘Word je wakker, jongen?’

De mannenstem fladderde vanuit de verte mijn oren in. Pa? Nee, die had een zwaardere stem, somberder ook. En wat was dat geschommel en geschok? Dat ratelende, ronkende, pruttelende geluid? Ik voelde dat iets mijn hoofd omklemde, als een te strakke badmuts. Ik opende mijn ogen en keek door de bestofte glazen van een dikke bril de wereld in: een vaalgroen, schommelend landschap, ingekaderd door de randen van een autoraam. Toen ik me realiseerde waar ik was en met wie, veerde ik op en stootte mijn hoofd tegen de hete linnen kap. Daarna zakte ik weer terug, mijn benen uitstrekkend over de plek waar normaal de bijrijdersstoel zat. Meneer Schmidt had mij verteld dat hij die er voor mij uit had laten slopen, zodat ik de reis niet opgevouwen hoefde door te brengen. Ik schaamde me dat ik zelfs met deze aanpassing niet normaal kon zitten; mijn nek voelde stijf als een plank en mijn benen tintelden alsof er bruiswater doorheen stroomde.

‘We zijn Deventer al voorbij!’ jubelde meneer Schmidt. Hij draaide zich half om en keek me over zijn schouder opgewekt aan. ‘En dan rijd ik niet eens op zijn hardst. Als ik de gasplank volledig indruk, kan dit beestje wel tachtig kilometer per uur! Maar dat zal ik maar niet doen, want dan zitten we straks zonder brandstof, haha!’

We stuiterden over een hobbel in de weg en ik greep naar het